

I. 669

~~H 6129~~
Ma = rahwa

K a l e n d e r

ehf

T ä h t = r a m a t

1859

aasta peäle, pärrast

S e s u s s e K r i s t u s s e

sündimist.

Sel aastal on 365 päwa.

Vernus

crüffitud ja müa W. Bormi jures.

Märkide selletaminne.

 noor ku. essimenne werand.

 täis ku. wiimne werand.

P. Pühha. p. pääw ja pärrast.

h. hommiko. l. louna.

d. õhto ja õse. e. enne.

Joulo- ja Wastla-päwa wahhet on 8 nad.

dalat 5 päwa.

Kirjandusmuuseumi

39236

Arhiiviraamatukogu

Der Druck dieses nur in den Officegouvernements
abzufehenden Kalenders wird unter der Bedingung ge-
stattet, daß nach Beendigung desselben der Abgetheilten
Censur in Dorpat die vorschristmäßige Anzahl Exem-
plare zugestellt werde.

Dorpat, den 17. September 1858.

No. 111. Abgetheilter Censor de la Croix.

Monne sündusse mälletus ja arw.

	Nastad.
Mailma lomisest	5808
Jesanda Jeesusse Kristusse sündimisest	1859
Tarto-liinna allustamisest	829
Mil ristiusk Liivlandimale tulli	668
Tallina-liinna allustamisest	640
Perno-liinna allustamisest	604
Püssirohho leidmisest	517
Ramato trükkikunsti leidmisest	419
Lutterusse õige usso üllesõtmisest	342
Wannast katkoaiast	202
Surest näljast Liivlandi- ja Eesti-maal	164
Peterburri-liinna allustamisest	156
Teisest katkoaiast	149
Mil meie ma Wennerigi wallitsusse alla sai	149
Tarto sure koli ehk akkademi asutamisest	57
Mil usi rougid hakkati pannema	56
Kui Prantsus Moskõ tulli ja tedda Wenne rigist wäljaeti.	47
Eesti-ma tallorahwa priiks lastmisest	42
Meie Keisri herra Aleksandre sündimisest	41
Liivlandi-ma tallorahwa priiks lastmisest	40
Ue kirriko-seadusse järrel Jummalatenistus	25
Meie armolinne Keiser Alexander wallitsemas	5
Mil wiimane suur hinge-kirjotus olli	1

Kristusse ümberleitamiseft. Luk. 2, 21.

1 Neljap.	Näri-pääw.	Aita Jummal!
2 Rede	Abel	Annab
3 laup.	Set	lund.

Josepi põggenemiseft. Matt. 2, 13.

4 Pühhap.	P. p. Näri p.	Tuiskab.
5 Esmasp.	Simeon	Raunis
6 Teisip.	3 Kunn. Pühha	külm.
7 Restnäd.	Reinolt	☉ 1, 25' ö.
8 Neljap.	Erart	lund.
9 Rede	Kaspar	
10 laup.	Paawli pääw	Külm.

Jesús 12 aastat wanna. Luk. 2, 41.

11 Pühhap.	1. P. p. 3 K. P.	Heitlik.
12 Esmasp.	Rein	
13 Teisip.	Atso	☾ 10, 21' ö.
14 Restnäd.	Pällo	lund.
15 Neljap.	Weliks	
16 Rede	Madli	Tulene.

17 laup. | Tõnnise p. | Külm.

Pulmad Rana linnas. Joann. 2, 1.

18 Pühhap.	2. P. p. 3 K. P.	Selge
19 Esmasp.	Sara	ja
20 Teisip.	Wab. Sebast.	wagga.
21 Restnäd.	Nedo	☉ 2, 41' h.
22 Neljap.	Wintsend	Kärre
23 Rede	lala	
24 laup.	Timoteus	külm.

Pealiskust Kapernaumas. Matt. 8, 1.

25 Pühhap.	3. P. p. 3 K. P.	Paawli ümb.
26 Esmasp.	Hans	Selge
27 Teisip.	Netta	taewas
28 Restnäd.	Karel	ja
29 Neljap.	Samuel	☉ 9, 16' ö.
30 Rede	ludolw	färre
31 laup.	Ann	külm.

10mal Januaril touseb päike kello 8, 11 minuti, ja lähhab loja kello 3, 49 minuti. Pääw on 7 ja ö 17 tundi pikk.

Jesús laewas. Matt. 8, 23.

1 Pühhap.	4 P. p. 3 R. P.	Külm.
2 Esmasp.	Küünla pääw	Pilwistab.
3 Teisip.	Hanna	Eulene
4 Restnäd.	Mai	☉ 12, 18' l.
5 Neljap.	Agata	ja
6 Kede	Lora	pehme
7 laup.	Rikart	

Tõteggiaist winamäel. Matt. 20, 1.

8 Pühhap.	9. P. e. Kr. ü. P.	ilmoke.
9 Esmasp.	Polli	Külm
10 Teisip.	Edo	lähhab
11 Restnäd.	Rosa	☉ 3, 58' p. l.
12 Neljap.	Karolina	fange.
13 Kede	Penigna	maks.
14 laup.	Valentin	

Seme langeb mitmesugguse ma peäle. Luk. 8, 4.

15 Pühhap.	8. P. e. Kr. ü. P.	Uddune.
------------	--------------------	---------

16 Esmasp.	Jula	Annab
17 Teisip.	Konstantin	rohkeste
18 Restnäd.	Anton	lund.
19 Neljap.	Susanna	☉ 8, 47' ö.
20 Kede	Alon	
21 laup.	Nora	

Kristusse kannatamisest. Luk. 18, 31.

22 Pühhap.	7. P. e. Kr. ü. P.	Peetre p.
23 Esmasp.	Mina	Niiske.
24 Teisip.	Wastla pääw	ja
	Maddise pääw	heitlif
25 Restnäd.	Tuhka pääw	ilm.
26 Neljap.	Nestor	
27 Kede	Klaudius	
28 laup.	Justus	☉ 6, 16' h.

10mal Webbruaril touseb päike kello 7, ja lähhab loja kello 5. Pääw on 10 ja ö 14 tundi pikk.

Kristust kiusatakse. Matt. 4, 1.

1 Pühhap.	1. P. paastus	Raunis
2 Esmasp.	lowisa	fülm.
3 Teisip.	Kadde	Selge
4 Restnäd.	Palwe pääw.	taewas.
5 Neljap.	Wridrif	☉ 11, 21' d.
6 Kede	Kotwrid	Pilwes.
7 laup.	Perpetua	

Kananeari ma naesest. Matt. 15, 21.

8 Pühhap.	2. P. paastus	Wagga.
9 Esmasp.	Põri pääw	Selge
10 Teisip.	Mif	ja
11 Restnäd.	Kaupo	fülm.
12 Neljap.	Kregor	
13 Kede	Ernst	
14 laup.	Matilde	☉ 11, 4' e. l.

Kristus aiab kurja waimo wälja. Luk. 11, 14.

15 Pühhap.	3. P. paastus	Heitlik
16 Esmasp.	Raabriel	ilm.

17 Teisip.	Truto	Päwad
18 Restnäd.	Anno	
19 Neljap.	Josep	lähwad
20 Kede	Mila	
21 laup.	Pent	sojemaks.

Kristus sõdab 5000 meest. Joann. 6, 1.

22 Pühhap.	4. P. paastus	☉ 11, 4' e. l.
23 Esmasp.	Tiits	Annab
24 Teisip.	Koort	
25 Restnäd.	Paasto Maria p.	pisut
26 Neljap.	Manuel	wihma.
27 Kede	Kustaw	
28 laup.	Kido	Tulene.

Jesust wissatatakse kiwwidega. Joann. 8, 46.

29 Pühhap.	5. P. paastus	☉ 12, 57' l.
30 Esmasp.	Uad	Saeab
31 Teisip.	Tetel	räitsakast.

8mal Martsil touseb päike kello 6, ja lähkääb
loja kello 6. Pääw on 12 ja ö 12 tundi pikk.

1 Resknädd.	Karjalastm. p.	Selged
2 Neljap.	Ingel	ja
3 Rede	Berdinand	
4 laup.	Ambrosius	sojad

Kristusse sisseseitmisest. Matt. 21, 1.

5 Pühhap.	6. P. paastus	⊕ 10,42' e.l.
6 Esmasp.	Rõlestin	ilmad.
7 Teisip.	Aron	
8 Resknädd.	Maalken	Niiske,
9 Neljap.	Suur Neljap.	tulene
10 Rede	Suur Rede	
11 laup.	Kerman	ja

Kristusse ülestousmisest. Mark. 16, 1.

12 Pühhap.	1. Ülestousm. P.	willo.
13 Esmasp.	2. Ülestousm. P.	⊕ 6, 21' h.
14 Teisip.	Künni pääw	Wihma.
15 Resknädd.	lemet	
16 Neljap.	Karin	Sige soe.

17 Rede	Rudolw	Heistlik
18 laup.	Waler	ja

Kinnipandud ukst. Joann. 20, 19.

19 Pühhap.	1. P. p. üll. P.	tulene.
20 Esmasp.	Pärt	⊕ 11,40' d.
21 Teisip.	Siim	Willud
22 Resknädd.	Rajus	ööd.
23 Neljap.	Jüri pääw	Saeab
24 Rede	Albert	penifest
25 laup.	Markusse p.	

Seast Karjalastest. Joann. 10, 11.

26 Pühhap.	2. P. p. üll. P.	wihma.
27 Esmasp.	Uddo	⊕ 6, 35' p. l.
28 Teisip.	Wabo	Selge
29 Resknädd.	Raimund	ja
30 Neljap.	Eraft	willo.

10mal Aprillil touseb päike kello 4, 39 minuti, ja wereb kello 7, 21 minuti. Pääw on 15 ja 6 9 tundi pikk.

1 Rede	Wolbri pääw	9. t. n.	Wihma.
2 laup.	Sigismund		

Ürrikesse aia pärrast. Joann. 16, 16.

3 Pühhap.	3. P. p. üll. P.	† leidmisse p.	
4 Esmasp.	Eio	Ⓢ 10, 43' ö.	
5 Teisip.	Rottart		lähhääb
6 Resknädd.	Nero		
7 Neljap.	Jetta		õige sojaks.
8 Rede	laas		
9 laup.	Niggulas	8. külli nädal.	Mürristab.

Kristusse ärraminnemissest. Joann. 16, 5.

10 Pühhap.	4. P. p. üll. P.		Sojad
11 Esmasp.	Wiktor		pääwad.
12 Teisip.	Eidrik		
13 Resknädd.	Wiitso		Ⓢ 12, 26' ö.
14 Neljap.	Kristjan		Annab
15 Rede	Sohwi		mürrista.
16 laup.	Kreet	7. külli nädal.	misse

Õigest pallumissest. Joann. 16, 23.

17 Pühhap.	5. P. p. üll. P.		wihma.
18 Esmasp.	Erik		Selge
19 Teisip.	Willip		ja soe.
20 Resknädd.	Pil		Ⓢ 8, 46' h.
21 Neljap.	Suur risti p.		Ilmad
22 Rede	Mili		
23 laup.	Aed	6. külli nädal.	lähwad

Rõmustajast. Joann. 15, 26.

24 Pühhap.	6. P. p. üll. P.		ikka
25 Esmasp.	Urbanus		sojemaks.
26 Teisip.	Eduart		
27 Resknädd.	Peet		Ⓢ 12, 24' ö.
28 Neljap.	Willem		Annab
29 Rede	Mats		
30 laup.	Wigand	5. külli nädal.	wihma.

Pühhast Waimust. Joann. 14, 23.

31 Pühhap.	1. Suiste P.		Eulene.
------------	--------------	--	---------

10. Mail touseb päike kello 3, 36 min., ja lähhääb laja kello 8, 24 min. Pääw on 17 ja ö 7 tundi pikk.

1 Esmasp.	2. Suiste p.	Annab
2 Teisip.	Merta	
3 Resknädd.	Isio	⊙ 11,53' e.l.
4 Neljap.	Wridrika	foja
5 Rede	Ponimafius	
6 laup.	Artus	wihma.

Jesus ja Nikodemus. Joann. 3, 1.

7 Pühhap.	3 aino Jum. p.	Wägga
8 Esmasp.	Medardus	selge
9 Teisip.	Pirkem pääw	taemas.
10 Resknädd.	Blawius	⊙ 4, 8' p. l.
11 Neljap.	Peep	
12 Rede	Aulika	
13 laup.	Tobi	Öige soe.

Rikkast mehhest ja Laatsarussest. Lut. 16, 19.

14 Pühhap.	1. p. p. 3 a. J. p.	Annab
15 Esmasp.	Wlit	
16 Teisip.	Justina	mürrista-

17 Resknädd.	Kirsti	misfe
18 Neljap.	Homer	⊙ 4, 17' p. l.
19 Rede	Tints	
20 laup.	Minni	wihma.

Surest õhto sõmaaiast. Lut. 14, 16.

21 Pühhap.	2. p. p. 3 a. J. p.	Selge,
22 Esmasp.	Tiit	wagga
23 Teisip.	Aksel	ja soe.
24 Resknädd.	Jani pääw	⊙ 7, 29' h.
25 Neljap.	Wio	
26 Rede	Jeremias	
27 laup.	Waldefa	Tulene

Ärrakaddunud lambast. Lut. 15, 1.

28 Pühhap.	3. p. p. 3 a. J. p.	ja annab
29 Esmasp.	Peter Pauli p.	
30 Teisip.	Willa	wihma.

9mal Junil touseb päike kello 3, 7 minuti, ja lähhab loja kello 8, 53 minuti. Pääw on 18 tundi 28 minuti ja ö 5 tundi 32 minuti pikk.

1 Resknädd.	Leobald	Wihma.
2 Neljap.	Heina Maria p.	
3 Rede	Kornelius	☉ 2, 30' h.
4 laup.	Ulrik	Eulene.

Olge armolissed. Lut. 6, 36.

5 Pühhap.	4. P. p. 3 a. J. P.	Selge ja
6 Esmasp.	Hektor	wagga.
7 Teisip.	Temetrius	
8 Resknädd.	Kilian	Mürristab.
9 Neljap.	Annikas	Pilwes.
10 Rede	7 wenna pääw	
11 laup.	Eleonora	☾ 5, 2' h.

Nohtest kalla: sagist. Lut. 5, 1.

12 Pühhap.	5. P. p. 3 a. J. P.	Selge
13 Esmasp.	Marreti pääw	ja
14 Teisip.	Ponament	
15 Resknädd.	Apostl. lahikum.	soe.
16 Neljap.	larrats	
17 Rede	Aleksius	☉ 11, 20' ö.

18 laup.	Rosina	Wägga
----------	--------	-------

Wartseride õigusfest. Matt. 5, 20.

19 Pühhap.	6. P. p. 3 a. J. P.	soe.
20 Esmasp.	Elias	lähhäb
21 Teisip.	Daniel	pilwe.
22 Resknädd.	Maria Magd.	Wihma.
23 Neljap.	Kristi	
24 Rede	Kristina	☾ 4, 58' p. l.
25 laup.	Jakobi pääw	Willo

4000 mehhe sõotmissfest. Mark. 8, 1.

26 Pühhap.	7. P. p. 3 a. J. P.	tuul.
27 Esmasp.	Marta	Heitlif.
28 Teisip.	Plato	Soe ja
29 Resknädd.	Olewi pääw	mürris-
30 Neljap.	Enn	tab.
31 Rede	Erm	

10mal Julil touseb päike kello 3, 35 minuti ja lähhäb loja kello 8, 25 minuti. Pääw on 17 ja ö 7 tundi pikk.

1 laup. | Peetr. wang. | ☉ 6, 10' d.

Walle : prohwetidest. Matt. 7, 15.

2 Pühhap.	8. P. p. 3 a. J. P.	Wihma.
3 Esmasp.	August	Selge
4 Teisip.	Mia	
5 Restnäd.	Olo	ja
6 Neljap.	Eugenius	wägga
7 Rede	Tõnno	
8 laup.	Kotlep	foe.

Üllekohtusest maia : piddajast. Lut. 16, 1.

9 Pühhap.	9. P. p. 3 a. J. P.	☾ 3, 22' p. l.
10 Esmasp.	Lauritse pääw	Selge
11 Teisip.	Olga	
12 Restnäd.	Klara	ja foe.
13 Neljap.	Madde	Pilmistab.
14 Rede	Eusebius	
15 laup.	Küll Maria p.	Tulene.

Jerusalemma ärrarikkumissest. Lut. 19, 41.

16 Pühhap. | 10. P. p. 3 a. J. P. | ☉ 6, 50' h.

17 Esmasp.	Wilibald	Jälle
18 Teisip.	Leno	selged
19 Restnäd.	Sebald	
20 Neljap.	Pernart	ja sojad
21 Rede	Rut	
22 laup.	Willibert	ilmad.

Wariserist ja tõlnerist. Lut. 18, 9.

23 Pühhap.	11. P. p. 3 a. J. P.	☾ 5, 41, h.
24 Esmasp.	Pertli pääw	Taewas
25 Teisip.	Ludwik	lähhab
26 Restnäd.	Natalie	
27 Neljap.	Jeppart	pilwe.
28 Rede	Rusti	
29 laup.	Joann. huk.	Uddune.

Kurdist ja teletumast. Mark. 7, 31.

30 Pühhap.	12. P. p. 3 a. J. P.	
31 Esmasp.	Rebekka	☉ 10, 8' e. l.

romal Augustil touseb päike kello 4, 39 minuti, ja wereb kello 7, 21 minuti. Pääw on 14 tundi 42 minuti ja ö 9 tundi 18 minuti pikk.

1 Teisip.	Egidius	Selged
2 Kesknädd.	Lisa	
3 Neljap.	Mango	sojad
4 Rede	Mal	
5 laup.	Moses	ilmad.

Preestrist ja Samaria; mehhest. Luf. 10, 23.

6 Pühhap.	13. P.p. 3a. J. P.	Willo,
7 Esmasp.	Regina	11, 50' ö.
8 Teisip.	Maria sund. p.	tulene
9 Kesknädd.	Pruno	ja
10 Neljap.	Lina	annab
11 Rede	Põri pääw	wihma.
12 laup.	Sirus	

Kümnest piddalitõbbisest. Luf. 17, 11.

13 Pühhap.	14. P.p. 3a. J. P.	5 külm.
14 Esmasp.	Risti üllend.	3, 32' p. l.
15 Teisip.	Nikodemus	
16 Kesknädd.	lena	Heitlik.

17 Neljap.	Tõns	willo
18 Rede	Titus	ja
19 laup.	Werner	tulene.

Mammonast. Matt. 6, 24.

20 Pühhap.	15. P.p. 3a. J. P.	Selge
21 Esmasp.	Matteuse pääw	12, 8' l.
22 Teisip.	Morits	ja
23 Kesknädd.	Hosea	soe.
24 Neljap.	Joann. sam.	Pilwes.
25 Rede	Kleopas	
26 laup.	Joann. õpp.	Wihma.

Maini: linna surnust. Luf. 7, 11.

27 Pühhap.	16. P.p. 3a. J. P.	Pilwes
28 Esmasp.	Wentzel	ilmad.
29 Teisip.	Mihkle pääw	
30 Kesknädd.	Hironimus	1, 28' ö.

11mal Septembril touseb päike kello 6, ja läh; hää loja kello 6. Pääw on 12 ja ö 12 tundi pikk.

1 Neljap.	Wolmer	Annab
2 Kede	Prants	
3 laup.	Jairus	rohkeste

Wee : többisest. Luk. 14, 1.

4 Pühhap.	17. P.p. 3a. J. P.	Leikusse P.
5 Esmasp.	Amalie	wihma.
6 Teisip.	Wides	
7 Restnäd.	Alwil	Ⓢ 7, 19' h.
8 Neljap.	Samel	Heitlikud
9 Kede	Pridrik	
10 laup.	Kai	ilmad.

Suremast käsust. Matt. 22, 34.

11 Pühhap.	18. P.p. 3a. J. P.	Willud
12 Esmasp.	Walwrid	ööd.
13 Teisip.	Angelus	
14 Restnäd.	Willemine	Ⓢ 2, 9' ö.
15 Neljap.	Hedwig	Selge
16 Kede	Tefla	
17 laup.	Dlop	ilm.

Alwatud innimesest. Matt. 9, 1.

18 Pühhap.	19. P.p. 3a. J. P.	Luka päaw.
19 Esmasp.	Ello	Hakkab
20 Teisip.	Wendelin	
21 Restnäd.	Ursel	Ⓢ 5, 55' p. l.
22 Neljap.	Kel	ö. külma
23 Kede	Sewerin	
24 laup.	Salome	piddama.

Pulma ridest. Matt. 22, 1.

25 Pühhap.	20. P.p. 3a. J. P.	Lutterusse P.
26 Esmasp.	Amandus	Heitlik.
27 Teisip.	Kapitolin	Annab
28 Restnäd.	Simon	
29 Neljap.	Eltz	Ⓢ 3, 4' p. l.
30 Kede	Abfalon	
31 laup.	Wottele	lund.

10mal Oktobril touseb päike kello 7, 15 minuti,
ja lähkää loja kello 4, 45 minuti. Päaw on 9
ja ö 15 tundi pikk.

Runninga : mehhe poiaft. Joann. 4, 47.

1 Pühhap.	21. P.p.3a.3.p.	Pühhade p.
2 Esmasp.	Singede pääw	Külm.
3 Teisip.	Atko	Saeab
4 Resknädd.	Otto	© 2, 42' p. l.
5 Neljap.	Lotta	
6 Rede	Lenard	
7 laup.	Enno	raitsakast.

Kawwalast sullaseft. Matt. 18, 23.

8 Pühhap.	22. P.p.3a.3.p.	Kahhutab
9 Esmasp.	Teodor	pisfut.
10 Teisip.	Martin Lutt.	Annab
11 Resknädd.	Martin piisk.	
12 Neljap.	Jonas	© 3, 19' p. l.
13 Rede	Arkadius	
14 laup.	Wridrif	wihma.

Kohto rahhast. Matt. 22, 15.

15 Pühhap.	23. P.p.3a.3.p.	Ennamiste
16 Esmasp.	Asse	pilwes.

17 Teisip.	Ottomar	lund
18 Resknädd.	Sofrates	ja
19 Neljap.	Liisbet	
20 Rede	Amos	© 3, 26' p. l.
21 laup.	Maria ohw. p.	wihma.

Jairi tütreft. Matt. 9, 18.

22 Pühhap.	24. P.p.3a.3.p.	Pehme
	Surnutte Pühha	tuul.
23 Esmasp.	Klement	
24 Teisip.	Josias	Pilwes
25 Resknädd.	Kadrina pääw	
26 Neljap.	Konrad	ilmad.
27 Rede	Jesaias	
28 laup.	Katta	© 4, 49' h.

Kristusse sisse sbitmisest. Matt. 21, 1.

29 Pühhap.	1. Kr. tull. P.	Miske.
30 Esmasp.	Andresse pääw	

10mal Nowembril touseb päike kello 8, 35 minuti, ja lähhab loja kello 3, 25 minuti. Pääw on 7 ja ö 17 tundi pikk.

1 Teisip.	Arent	Pehme
2 Restnâdd.	Randidus	ilmoke.
3 Neljap.	Kola	
4 Rede	Parbo	C 10, 51, d.
5 laup.	Sabina	Heitlik.

Wiimse päwa tähtedest. Luk. 21, 25.

6 Pühhap.	2. Kr. tull. P.	Niggola p.
7 Esmasp.	Maunus	Annab
8 Teisip.	Maria sam. p.	
9 Restnâdd.	Juhkum	lund.
10 Neljap.	Lühhem päaw	Rülm.
11 Rede	Woldemar	
12 laup.	Eili	☉ 7, 23' h.

Joannes wangi tornis. Matt. 11, 2.

13 Pühhap.	3. Kr. tull. P.	Annab
14 Esmasp.	Nikafius	pehmet
15 Teisip.	Joanna	lund.
16 Restnâdd.	Alwina	
17 Neljap.	Hinno	Rülm

18 Rede	Kristohw	lähhäb
19 laup.	lot	fangemaks.

Joannesse tunnistus. Joann. 1, 19.

20 Pühhap.	4. Kr. tull. P.	☾ 12, 24' l.
21 Esmasp.	Toma päaw	Selge
22 Teisip.	Peata	
23 Restnâdd.	Tohwer	ja
24 Neljap.	Adam. Ewa	färre
25 Rede	1. Joulo P.	
26 laup.	2. Joulo P.	fülm.

Simeon ja Anna. Luk. 2, 33.

27 Pühhap.	P. p. Joulo.	☉ 4, 59' p. l.
28 Esmasp.	Süra laste p.	Pilwes
29 Teisip.	Noa	
30 Restnâdd.	Tawet	ja
31 Neljap.	Silwester	fülm.

gmal Teisembril touseb päike kello 9, 14 minuti, ja wereb kello 2, 46 minuti. Päaw on 5 tundi 32 minuti ja ö 18 tundi 28 minuti pikk.

Aasta = a j a d.

Kewwade hakkab 9. Martsil hommiko kello 4, 20 minudi aial.

Sui hakkab 10. Junil õse kello 1, 25 minudi aial.

Süggise hakkab 11. Septembril pärrast lõunat kello 3, 37 minudi aial.

Talwe hakkab 10. Tetsembril hommiko kello 9, 30 minudi aial.

Päwa = ja ku = warjutamissed.

Sel aastal on nelli päwa = ja faks ku = warjutamist; agga meie maal ei olle neist ei ühteainustki nähtawad.

Krono = pühhad,

mis ue firrifo seädusse järrele ka Ma firrifutes tullemad piddada.

1. Kuuulasku 19. päwal. Meie sure Keisri Aleksander Nikolajewitsi wallitsusse hakkatusse p.

2. Jürrisku 17. päwal. Meie sure Keisri ja keige Wennerigi wallitseja Aleksander Nikolajewitsi sündimisse päaw.

3. Jürrisku 23. päwal. Meie õnsa Keisri Nikolai Pawlowitsi lesse praua, Aleksandra Weodorowna nimme päaw.

4. Heinasku 1. päwal. Meie õnsa Keisri Nikolai Pawlowitsi lesse praua, Aleksandra Weodorowna sündimisse päaw.

5. Heinasku 22. päwal. Meie sure Keisri praua Maria Aleksandrowna nimme päaw.

6. Heinasku 27. päwal. Meie sure Keisri praua Maria Aleksandrowna sündimisse päaw.

7. Leikussesku 26. päwal. Meie sure Keisri herra ja temma Abbikasa kronimisse päaw.

8. Leikussesku 30. päwal. Meie sure Keisri herra Aleksander Nikolajewitsi nimme päaw.

9. Mihklesku 8. päwal. Tsesarewitsi Suurwürsti Nikolai Aleksandrowitsi, Wennerigi aujärke pärris pärria sündimisse päaw.

10. Jouloku 6. päwal. Tsesarewitsi Suurwürsti Nikolai Aleksandrowitsi, Wennerigi aujärke pärris pärria nimme päaw.

Neidsinnatsid Krono:pühhi petakse nenda kui Paasto jutlusse päawi.

Ülemawallitseja sugguselts.

Aleksander II. keige Wenne-rigi wallitseja ja Keiser, ja ka Pola=ma kuningas j. n. e., sündinud 17. Aprillil 1818.

Maria Aleksandrowna, Keisri praua, sündinud 27. Julil 1824.

Nende lapsed: 1) Tsesarewits, suurvürst ja aujärje pärria Nikolai Aleksandrowits; sündinud 8. Septembril 1843. 2) Suurvürst Aleksander Aleksandrowits; sünd. 26. Webruaril 1845. 3) Suurvürst Wladimir Aleksandrowits; sünd. 10. Aprillil 1847. 4) Suurvürst Aleksei Aleksandrowits; sünd. 2. Januaril 1850. 5) Suurvürsti Printses Maria Aleksandrowna; sünd. 5. Oktobril 1853. 6) Suurvürst Sergei Aleksandrowits; sünd. 29. Aprillil 1857.

Aleksandra Weodorowna, Keisri emma ja õnna Keisri Nikolai Pawlowitsi leskpraua; sünd. 1. Julil 1798.

Keisri wennad:

1) Suurvürst Konstantin Nikolajewits; sünd. 9. Septembril 1827.

Emma praua Aleksandra Josepowna; sünd. 8. Julil 1830.

Nende lapsed: 1) Nikolai Konstantinowits; sünd. 2. Webruaril 1850. 2) Olga Kon-

stantinowna; sünd. 22. Augustil 1851. 3) Wera Konstantinowna; s. 4. Webr. 1854. 4) Konstantin Konstantinowits; sünd. 10. Augustil 1858.

2) Suurvürst Nikolai Nikolajewits; sünd. 27. Julil 1831.

Emma praua Aleksandra Petrowna; sünd. 21. Mail 1838.

Nende poeg: Nikolai Nikolajewits; sünd. 6. Nowembril 1856.

3) Suurvürst Mihail Nikolajewits; sünd. 13. Oktobril 1832.

Emma praua Olga Weodorowna; sündinud 8. Septembril 1839.

Keisri õed:

1) Suurvürsti Printses Maria Nikolajewna, Lehtenbergi Printsi Maksimiliani leskpraua; sünd. 6. Augustil 1819.

Emma lapsed: 1) Maria Maksimilianowna; sünd. 4. Oktobril 1841. 2) Nikolai Maksimilianowits; sünd. 23. Julil 1843. 3) Eugenia Maksimilianowna; sünd. 20. Martsil 1845. 4) Eugen Maksimilianowits; sünd. 27. Jan. 1847. 5) Sergei Maksimilianowits; sünd. 8. Tsefsebril 1849. 6) Georg Maksimilianowits; sünd. 17. Webruaril 1852.

2) Suurvürsti Printses Olga Nikolajewna,

Württembergi Prints Karel Fridrik Alek-
sandre praua; sünd. 30. Augustil 1822.

Helen Pawlowna, Württembergi Printses,
Suurwürst Mihail Pawlowitsi leß praua;
sünd. 28. Teßembril 1806.

Temma Tütar: Katarina Mihailowna,
Meßlenburri-Strelitsi Hertfogi Georg August
Ernst Adolw Karl Ludwigi praua; sünd.
16. Augustil 1827.

Maria Pawlowna, suurwürsti Printses, Wei-
mari-ma wallitseja Karel Fridriko leß praua;
sünd. 4. Webruaril 1786.

Anna Pawlowna, suurwürsti Printses, Hollan-
di-ma kunninga Willem II. leß praua; sünd.
7. Januaril 1795.

Teada-andminne,

mil ramato-postid tulleswad ja lähhawad.

Igga Restnaddala ja Laupäaw tulleswad postid,
ja towad ramatuid iggast Ma jaut, lähhawad ka
neilsammal päiwil jälle ärra.

Igga Teispäaw ja Nede pärrast lounat kello 4
kunni 6, woetakse wasto rahha-ramatud ja muud
hinna wärilissed asjad mis Riia, Tartu, Musto ja
keige Wenema sisse lähhawad; agga muud rama-
tud igga Restnaddal ja Laupäaw enne lounat kello
8 kunni 10. — Ramatud mis Tallina, Peterburri

ja Saremale lähhawad, igga Restnaddala ja Lau-
päaw pärrast lounat kello 4 kunni 6.

Ramatud mis keige Wenne riki lähhawad, maks-
wad 10 koppikad hõbbedat lodi peält.

Eada päiwe näitus.

Näri : ku,

7mal Orgital 2 päwa. 10. Haapsalus 2 p.
17. Kollowerres, läne-maal, 2 p. 26. Keb-
laste-mois., linna laat 2 p. 27. Rafwerre-
linn. 2 p. Raplas 3. Redel pärr. Näri.

Kuunla : ku,

2sel Paldistis 2 p. Walfas ja Willandis
saksa laat, mollemad 8 päwa. 3. Paide-lin-
nas. 12. Kurressare-linnas, saksa laat, 10
päwa. Lihholas, Esmaspä enne Wastlapä-
wa. Audrus, Nede enne Wastlap. Wil-
landis, naddal pärrast Suurt Neljapäwa.

Jani : ku,

11mal Wõnno-linnas, 7 p. 16. Rafwerre-
linn., 2 p. 20. Rigas 3 naddalat, ja Talli-
nas, saksa laat 2 nadd. 22. Willandi-linn.,

24. Walga- ja Wõro-linn. 25. Paide-linn.
29. Tartu-linn. ja Tarwaste-moiskas.

Seina = ku,

2sel Karksi-moif. 20. Pernus saksa laat, 3
nāddalat, ja Rigas willa laat 3 päwa. 26.
Wolmeri-linnas.

Leikusse = ku,

10mal Lemsi-linn. Moisekaste-moif. Wõr-
ro-maal, ja Walga-linnas. 15. Helme-moi-
sas. 24. Kosse- ja Kosi-moif, Wirro-maal.
27. Ue-moiskas, Willandi-maal. 29. Killin-
gi-moif. 30. Kaantso-moiskas.

Mihkle = ku,

2sel Abja-moiskas. 4. Rāppina-moif. 6. Ta-
keperri-moif., Helmekihh. 9. Adseli, Rastna-
Purtniko-, Rouge-moif. ja Tartu-linn. 10.
Mõnniste-moiskas. Oldre-moiskas. ja Paide-
linn. Patkulla-moif. 13. Põrawerre-moif.
14. Antso-moif., Ue-moif. ja Haapsalo-linn.
15. Kuresfare-linnas. Koorte-, Põltsama-
ja Sallatsi-moif. 17. Kirrepil, Tartomaal.
18. Audro-moif. 20. Wendra-moif. 21.

Paltiskis, Senno-moif. ja Wolmeri-linnas.
24. Jõhwis, Lihhola-, Wiljandi- ja Wõro-
linn. 26. Tallinnas 3 p. 29. Mihkli kirriko-
jures. Keblaste- ja Keila-moiskas. Walga-
Rakwerre-, Tartu- ja Wastse-linn. Pernus,
Esmasp. ja Teisip. enne Mihkli p. Jõe-
lehtmes, Harjo-maal nāddal pärr. Mihkli.
Kaplas, 1sel Redel pärr. Mihkli.

Wina = ku,

1sel Kuresfare-linnas. 2. Waste-moif. 4.
Kollowerres, Länemaal. 6. Tarwaste-moif.
9. Lemsi-linn. 10. Rāo-moif. 15. Lustiwerre-
ja Westi-moif. 16. Wõnno-linn. 23. Wol-
meri-linn.

Talwe = ku,

8mal Paide-linnas linna laat 2 päwa. 10.
Mustwe-küllas, Walga- ja Wõro-linnas.
15. Wiggalas Länemaal linna laat, 2 p.

Joulo = ku,

5mal Põrawerre moiskas, linna laat. Mär-
jamal, 3. Kristusse tullemisse pühh. Per-
nus, Esmaspä ja Teisipä enne Joulo.

Uel aastal.

Wifil: Oh Jesus, üllem abbimees.

Suur Jēsa! Sinno hallastus
Müüd paistab uest melle!
So ülle helde armastus
Toob ue aasta jälle!
Suur lotus seisab meie ees:
Mis jälle selle aasta sees
So armust same nähha.

Kül meie meel on tahta head,
Mis Sinna ka ei fela,
Kui kautame patto wead,
Et furjus keik ei nela —
Waid selges meles päwad, ööd
Keik teme palwes omma tööd —
Siis same rõmo maitsta.

Kes liast sööb, ehk liast joob,
Se kautab keik õnne
Ja hädda ennesele toob,
Kui temma siin ei tunne,

Mis hea ehk furri ilma peäl:
Ei Jummal tedda kule teäl,
Kui ta ka paljo tahhaks.

Las' selle ue aasta sees
Keik rahwas ärra tunda,
Et need, kes õiged Sinno ees,
Neil' tahhad rohkest anda:
Et willi kaswab mulla seest
Ja kalso keigest laiaft weest,
Ja termist, rahho põlwe.

Kes wasto kasko julgesid,
Neil anna terme mele;
Kui ilmas rängast langesid,
Siis sada õige tele:
Et pettus, wargus, walle feel
Ja furjus, ahnus, tigge meel
Ei olleks nähha, kuulda.

Kus pat weel alles wallitseb,
Seäl polle head lota,
Seäl pahha ello tüllitseb
Ja paljast hädda ota.
Sest pallugem se aasta sees

Reif rahwas waimo mele sees:
Oh ja meil' armas Jesus.

Oh Jesus, tõest meile ja,
Et Sinno ello meie sees!
Siis meil on õige radda få,
Mis Sinnust seisab meie ees:
Siis tulgo hinge waenlased
Ehk tulgo ihho kurbtused —
Meil nou ja abbi Jesus.

Soldat saab piiskoppiks.

Õige immelik luggu! ja üsna tõssi. —
Targema rahwal on Preisi Prits wägga tut-
taw mees, kellest monda kantsakat agga wäg-
ga wisipärrast luggu rägitakse. — Sekord
ei olle kül mitte temmast, agga ommeti ka
ühhest teisest pea seddasamma wärki meh-
hest, wannast Preisi Pritso issast. — Prit-
suks hūti tedda Saksama tallopoia kele mur-
de järrele, agga temma pärris ristiniimi
olli Pridrif.

Preisi Pritso ehk Pridrifko issa Pridrif
Willem armastas wägga jahhi peäl káia.

Üksford pallus tedda üks rikkas mõisnik,
kes temma abbikasa liggema tenia naeste-
rahwa ommale prouaks olli wõtnud, ennese
metsa hundi jahhi peäle, ja pallus wägga, et
kunningas omma abbikasa ka liggi piddi wõt-
ma. Kunningas lubbas.

Se olli süggise, ni armata Misklepäwa
ümber, siis läks kuningas omma abbikasa-
ga senna moisa, monda noort pealikut ja
teniat naesterahwast ka kassas, ja peäle sedda
weel üks mees, kedda üsna seks peti, et ta
teistele naljaks ja naeruks piddi ollema. —
Sesuggusid nalja-mehhi ehk narrisid, kuida
neid ka hūtakse, petakse monnes kuninglik-
kus maias weel tännapawani.

Jubba teisel päwal hakkas jahhi-piddo
peäle. Nalja-mees, ta nimmi olli Gund-
ling, temma piddi ka metsa minnema. Ag-
ga Gundlingil polnud ühtegi himmo teistega
jallul olla, leidis metsaäres ühhes kohtas

framis kuiwa kōhha, wiskas senna frami
kelwa peäle pitkali ja aegutas seäl.

Ni kui tedda üsna naeruks ja naljaks
peti, ni ollid temmal ka issewārki rided, kei-
geimmelikkum olli temma suur walge pit-
kist kissekarmust parruk. Kui ta seäl framis
aegutas ja firrewil teisi piddi ja teisi piddi en-
nast pōris ja aeles, siis paistis ta walge par-
ruk ülle frami kelwa. Sedda nāggi üks mois-
nik emalt, ja arwas ei tea mis immelikko is-
seseltsi loma seäl framis ollewad, ja sihtis ot-
sekōhhe parruki pihta, agga õnneks ei lāinud
kuul märki, waid kōrwast mōda teine pole
frami kelwa sisse. Gundlingi meel olli pah-
haks sanud, aias pūsti. Kui kūt sedda nāg-
gi, et se kantsakas loom innimenne olli, pan-
ni ta ennast metsa. Mūūd ei teādnud Gund-
ling, mis ta melehaigussega piddi teggema:
lāks ühhe pōllo pole, mis seäl liggikordas
nāhti ollewad. Seäl olli üks mees, sedda
kaskis ta ennese jure tulla. Agga se ei taht-
nud temmaga teggemist tehha. Siis ta sai
weel pahhasemaks, āhwardas, ja ütles:

„Kuidas sa julged mo wasto panna, et sa ei
tulle mo jure, kui ma sind kutsun, kas sa tead
ka, kes ma ollen?“ „Miks mitte“ wastas
mees „sa olled funninga nar.“ Gundling
wārrises üsna, ni kangeste olli ta südda tās,
ja kes teab, mis ta ommas tullises wiħhas
olleks teinud, agga sai arro, et se seält firriko
õppetaja olli.

Kui ta keddagi ei woinud parrata, lāks ta
sannudes omma teed, ja āhwardas funnin-
gale rākida, et ta peaks firriko peält ārra
sama.

Õhto, kui keif jahhi peält ārra moisa lāf-
sid, siis rākis Gundling warsti, mis pahhan-
dus temmal firriko õppetaja olnud ja laimas
tedda nenda, kuida ta agga ial moistis. Agga
kui funningas temma jutto ülle naeris, siis
pallus ta, et funningas ommeti pūħhapāām,
(se olli nago homme) firrikusse selle õppetaja
jutlust fulama lāhhāks. Agga se piddi sal-
laja petama. Sedda lubbas funningas.
Teisel pāwal, kui firriko aeg kätte tulli, tehti
firriko uksed lahti, innimesed lāksid sisse.

Runningas ommakstega ka, agga üsna teadmatta.

Jutlus tulli kätte, ja sai petud ewangeliumi ärramõistmisseks foggodusse hingede kassuks. Õppetuses nimmetas õppetaja ka foggodussele, et se tännane pääw sureks mällestusseks saab jama neile ja lastele, ja lastele, ja monda muud.

Jutlus olli kunninga ja keikide melest hea, nenda, et kunningas õppetajale pärrast 30 tuffatid kinkis.

Oh sedda melehaigust Gundlingile! Ta meel olli ni haige, et ta näust üsna sinniseks läks. Sest temma olli asja teisite sowingud.

Siis läksid keik jälle moisa louneks sömaiale. Kirrikõõppetaja pididi ka minnema. Seal läks assi narri kofta õige hulluks. Siis sai se assi ka teadawaks, et ta parrukit tahetud purruks lasta, sest sedda ta isse weel ei olnud rāfinudki. Sedda naero! Kūl ta kassus omma melehaigust wina klasi sisse ärraupputada, agga ei aitnud. Polnud meh-

hel wimaks muud nou, kui panni ennaft kõr-wale.

Agga ennam kui enne püdis ta nüüd fir-rifo õppetaja kofta furja sünnitada. Läks jookstes wäljale, sai ühhe tallopoiaga kofko, se olli temma meleheaks firrifo õppetaja waenlane — nago igga innimesel siin ilmas ommad sõbrad ja ka ommad waenlased — selle kääst pärris ta järrele, ja tahtis kuulda, kas õppetajast middagi süüd leida, et temmale laitust woiks sada. Se mees rākis, et õppetaja wägga waljuste selle peäle watab ja selle järrele kulab, et kegi kõrtsis ei pea kaima egga koddõ tüllitama, ja temma ennesegi kätte tulnud kord sesuggune nalli: ta winud loma ladale, münud kūl hästi ärra, agga raisand rahhast monne koppiko ärra. Koddõ teinud naesterahwas sest piskust mondafor-da kissa, et ta melehaigussega sedda ja sedda teinud. Teised winud luggo firrifo õppetajale teada. Oi kui firrifo õppetaja molle-mid nomind, — teist teise korra, kunni ni sullaks lainud, kui tinna, ja wimaks üsna

meled fokko sulland. „Polle ta hea mees ühtegi, ütles wimaks, agga se olli sekord üsna hea, nüüd on minnul ja naesel, meil molle-
nil ühhes toas rumi kül.

Gundling kulas ja kulas, ja otas millal mehhe suust sesuggust jutto fuleks, mis õpetajale laitusseks piddi tulles. Sest ni rummal kui ta olli, sedda ta moistis kül, et nisuggused asjad fitusseks tullid, ja kui ta sedda kunningale olleks rākinud, kunningas olleks ehk weel teist 30 tuffatid kinkinud.

Ütles mees weel: „Kui meie noor õpetaja, selle õpetaja poeg, kui se mees weel peäle hakkab, pite nago krusk ja illus peäle fauba, kui se peäle hakkab, siis wist peame weel ennam ette watama, se peab sesamma-
suggune ollema. Tulles pühhapāw peab jubba sia tulles ja esimest korda jutlust piddama.“

„Dot, oot,“ ütles Gundling isseenneses, kui ta jälle moisapole olli minnemas, „selle nore mehhele panneme sinnise mundri selga, kül se mehhele hea soe on. — Laks warsi

lossi peäle ühhe tutwa pealikko jure, futsus tedda kōrwale, ja küsis: Mitto meest sul jubba on?“

Sel aial olli se pruuk, et pealikud ja üllemad ennamiste isse ommale allamaid viddid nõudma. Ja olli kunninga polest kās, et iggal pealikul iggakord, kui kunningas temma jaggo allamaid üllematas, et siis kolm soldatit piddi jure noutud ollema, — kellel alla kolme olli, se lūkkati auust taggasi. — Reige armsamad ollid kunninga melest pite nored ja priske mehhed. Et nüüd aeg liggi kippus mil kunningas omma wāe-
jaggusid üle piddi watama, sepārrast warrites igga pealik, fuida ta üht ehk teist noort meest kätte piddi sama, kas heaga ehk wāggise.

„Praego polle mul weel ennam, kui üks ainus, ütles pealik, ja segi üks rāsepe. „So, ütles Gundling, „ma tahhan sulle weel ühhe juhhatada. Seäl ja seäl, se ja se, priske pois. Peti ka warsi nou āra, mil kombel firriko õpetaja poia piddid kätte sama: nenda ja nenda — kaup olli walmis.“

Runningas omma seltsiga jäi moisnikko jure
weel jahhi peäle, — esmaspäwal mindi jälle
wälja. Siis sündis et faks noort naesterah-
wast funninga prona üllemist teenridest igga-
wust tundsid, ja jõe äärt möda rohho aiast
läbbi wäljale kõndides eddasi läksid. Teine
neist, Mina nimmi, olli wägga wisikas ja lah-
heda wisiga innimenne, ja püdis teist, kes
umbse ollemisega olli, omma kõnnega lah-
hutada. Kui nad ikka eddasi läksid, pärge
punnusid ja isse naerda itsitasid, ja mois olla,
ka monda pulma-pärja jutto räkisid, ja wimaks
jo hulga maad emale joudnud, tulli üks met-
sa hal metsa poolt, wist küttidest wälja pelle-
tud, karrates nende pole ja just nende wasto.
Need piddasid tedda essite koeraks. Wanna
hal tulli 20 sammo peäle nende liggi, istus
jõe kalda peäle, ja wahtis otsekohhe naes-
terahwa pole, — nende melest olli nago
olleks hal üttelnud: Sind noroke wöttan
louneks, ja sind teine noroke pannen enne-
sele sia teinepole lilledes õhtuks.

Sesuggust peigmeest ei teadnud norokessed

ennestele küll mitte sowida. Mollemad jäid
seisma, ei sanud sanna suust, — nad ollid
arro sanud, mis loom se olli, agga ei teadnud,
et ta ni suur kurri murdja polle. Waiksem neist
õhkas; teine läks julgemaks, watas ümberin-
gi, kas kussagilt abbi lota. Mitte hinge.

Agga wata, seal liggifordas oia pohjast,
kus kuiwa aiaga tee kais, paistid faks hob-
bose pead, pärrast waner ka, ja üks priist
noor mees istus sees. Mollemad naesterah-
was kissendasid rõmo pärrast, ja hunt lastis
sabba longa ja läks sõrkides nattofesse maad
eddasi, ja siis istus jälle mahha. Teie ollete
meid surma suust wälja tonud, ütles Mina,
ja läks nore mehhe pole. Noormees kohkus
ärä, kui ta siin kõrmalisses paikas ni ehtind
naesterahwast näggi. Pärrast, kui juttule
said, pallus noormees naesterahwast omma
wanfrisse istuda.

Wanfris räkis noormees, et ta siit kirriko
õppetaja poeg, et issa jo wanna, ja temma
issale abbiks piddi sama, et ta tulles püh-
hapäaw promi jutlust peab teggema, ja et ta

nüüd wiimses otsas August Hermann
Wranke wäimehhe jures ennast monne aia
walmistamas olnud. Se olli kulus mees,
felle jures ta olnud. Siis sündis jut jut-
tust ja kõnne kõnne, et aeg lõbbusaste eddasi
joudis funni nooremehhe issa ukse ees seisid.
Kirrifo õppetaja maiast tullid keif sure rõmo
fissaga nooremehhe wasto tedda terretama.
Siis läksid õppetaja maiasse, nored naeste-
rahwas palluti ka sisse. Kui terretamissed
lõpsid, panni õppetaja käed risti, laulis: „Oh
wõtkem Jummalat,“ keif teised järrele. Kui
laul lõppend, ütles Mina nooremehhe kōhta:
Kui illus heäl teil! sesuggust illusat heält
polle ma mitte weel kuulnud! olge ni head,
laulge mulle ka sedda ja sedda kenna laulo,
mis Wranke wäimees teinud.“

„Heamelega!“ ütles noormees. Ta lau-
lis üksipäini sedda laulo: „Mo südda olle
rahhu!“, ja ei teadnud arwata, et pissut aia
pärast seistsammast laulust temmale keif fin-
nitus ja ello õn tulli.

Mina filmi tulli wessi, kui ta olli lõppe-

tand. — Pärast satis noormees mollemad
naesterahwad moisa, kust nad wälja olli tul-
nud.

Nore mehhe Pea käis ümber — wist
Mina preili olli ta mele jänud. Eks abbi-
ello olle ka Jummalast seatud. Agga et nore-
mehhel pühhapäwa wasto ennast walmista-
da olli ja et Mina preili hopis suremat sug-
gu olli, läksid nisuggused mõtted warfi om-
ma teed.

Agga Gundling omma tutwa peäliffuga
olli ennast ka walmistanud, noort meest kōh-
he pühhapäwa õhto wäggiwaldsel kombel
arrawia.

Pühhapäaw tulli kätte. Noormees, kes
monda forda Wranke ja temma kuulsa wäi-
mehhe assemel jo jutlust olli teinud, olli ka
siin mees, et iggaühhel hea meel olli, nisug-
gust õppetajat sada. Temma wanna issal olli
wessi filmis kui tedda omma kōhha pärriaks
terretas. Se olli ses maias suur rõmo päaw.

Õhto, ja sedda möda ka unne aeg ollid
kätte jõudnud, — walli tuul wäljas ja kau-

nis kumalge ilm. Dues kuuldi sõariista
pragginat ja kõllinat, ja innimeste jutto heält
Mitto meest tahtsid tuppa tulla. Noor õp-
petaja kargas wodist, läks wasto, küsis, mis
nad piddid tahtma ja kes nad piddid ollema?
„Eid tahhame“, wastas pealik, ja olli no-
remehhe käes jo finni, — „lähme agga warssi
minnema, pead sinnise kue selga pannema.

Sedda woib arwata, kuidas mees ärraeh-
matas. Issa, kes selle peäle ka üllesärfas,
kargas wodist ja tahtis wahhele minna.
Agga ka temmagi ehmatas ärra, kui ta ou-
es kumalgel mitto meest näggi, sõariistad
käes. Gundling olli ka seal, ja irwitas täiest
suust. Sedda möda ollid noremehhe emma
ja õed ka ülles ehmatand, töid küünlaga
tuld, ja tahtsid appi minna. Agga noor-
mees ütles keigile ommakstele: „Mis teie
arwate, kas Jummal sedda teab, woi mitte?
Ükski ei wistanud. Ja kui ta teistkorda sed-
dasamma küsis, wastas issa: „Miks sa
sedda küsid? Miks Jummal, kes keif
teab, ka sedda ei peaks teadma?“ „Noh siis“,

ütles poeg, „kui teie sedda usute, siis tulle-
tage ka sedda mele, et neile, kes Jum-
malat armastawad, keif asjad he-
aks peawad tulles. Minna armastan
Jummalat, ja tahhan sedda wasto wotta,
mis ta mulle läkitab, — tahhan ennast ri-
disse panna ja lähhan.“ Agga pealik kis-
sendas: „Polle riet tarwis, ilm ei olle külm,
küllas on munder otamas. „Mars!“ Jub-
ba noremehhe käest hakkati finni, ja tisti
eddasi ja ikka eddasi. Kül issa, emma ja
õed pallusid, kissendasid ja läksid weel jär-
rele, agga ei aidand keddagi — soldatid aia-
sid neid taggasi.

Kui kumwad loud need wanna õppetajale
ja temma ommakstele ollid, jägo nimmeta-
matta, iggaüks woib issegi arwata, et seal
nutmist ilma otsata olli, sest nad teadsid, et
sealt lahti samist ni hõlpsaste lota ei olnud.

Kül otas issa monda näddalat, üht teise
järrele, et poeg ommeti olleks kirjotand.
Agga pealik las kis walmada, et ta sedda
ei sanud tehha. Ükski hing ei teadnud, kus

pool ta olli. Kõl wanna issa ja firriko wõõr-
mündri herrad kulasid, agga ei ühti, nago tin-
na tuhkas. Wimaks kirjotadi kunningale jo
monda korda, agga said sõaministri läbbi sed-
da wastust: nad piddid järrele jätma nisug-
gust pallumist, sest kes piddi keige Preisi wäg-
gede hulgast sedda nekruti leidma woi üles-
otsima, kellest nemmad issegi ei teadnud ar-
ro anda, kus pool ta olli — jo ta käsfi häs-
ti käib, muido ta olleks kirjotanud. Se olli
se wastus.

Nenda läksid kaks aastat eddasi, et poia
kääst issale mitte kord terwisidki ei todud,
et ta jo armas poia surnud woi koggoni kad-
dalippo aetud ollewad. — Sest sel aial sün-
dis sedda wägga hõlpsaste. Temmale (wan-
na õppetajale) olli ka jo ammo teine abbi-
linne antud.

Teise aasta lõppul tullid issale korraga
need sannumed, et poeg temmale palju ter-
wisid läkkitab, ja tedda tanna õhto waatma
tulles piiskoppi prouaga. Wannamees jäi
rõmo pärrast üsna wärrisema. Ja pärris

jälle ja weel mittoforda sannumetoja kääst,
kuidas se olli. — Sedda ärraräkimatta rõ-
mo! — Jubba tük aega enne õhtud pannid
keik ennast walmis, wanna õppetaja isse ka,
ja läksid wasto omma kaddund Josepile, kui-
da wannake poia kōhta ütles. Kui nad sen-
na ollid joudnud, kus meil jo teada, et tee oia
pohjast läbbi käib, tulli üks tõld emalt, ja walge
käsfi tulli tõlast wälja ja need sannad kuulda
ollid: „Jah, mo armas, siin se olli, seal is-
tus hunt. „Kui meesterahwas wälja watas,
näggi ta omma wannemad. Kui suur rõõm!
Silmapilk laskis hobbosed finni piddada, ja
üks meesterahwas ja naesterahwas tullid
tõlast wälja. Rõmo rõmo peäle, ja sedda
kaela ümber hakkamist, — ennego issa üt-
les: „Agga sinna üleanneto poeg, olled
meile ni palju kurnastust teinud ja mitte kor-
dagi kirjotanud, rāgi!“

„Ei ma ei woinud, ma ei tohtind“, was-
tas poeg. „Mo pealik kelis mind kõrwaste
ärä, ja ma piddin temmale selle peäle omma
sanna andma, et ma teile mitte mis mingit-

suggust teadust ei piddand andma. Ja kui ma sanna piddin piddama, siis lubbas ta mind kolme aasta parrast lahti lasta."

"Ja on sind nüüd jubba kahhe aasta parrast tulles lasknud, se aus mees!" ütles issa.

"Ei se mees küll mitte", ütles poeg, "Selle mehhe polest olleks ma küll elloaia soldat woinud olla. Meie aumäärt funningas laskis mind lahti!" "Rägi, rägi!" kisendasid keif, "sada kutsar hoostega peäle minnema koio." "Kutsar, hüüdsid jälle keif," minne hoostega koio, meie tulles jälle takka järrele. — Ja nemmad keif, ka piiskoppi proua, istusid oia kaldasse rohho peäle mahha. Kellegil ei tulnud mele piiskoppi prouast sanna kõnneleda, sest iggaühhel olli teggemist küll nore mehhe luggu kuulda sades. Noormees pühkis wessisid filmi ja hakkas peäle:

"Mis modi mo luggu lainud, mis ma keif näinud, ja et ma teile ühte sannafest teadust woinud anda, sedda ma ei tahha nim-

metadagi. Mo ainus lotus olli Jummal, sest kui minnul tedda ep olleks olnud, kes teab, mis minnust siis olleks sanud. Agga mo ust ja lotus, mis Issand mulle selle piibli salmi sees iggapääw andis, misga teid sel kurwal döl otsego Jummalaga jätsin: „Meie teame, et neile, kes Jummalat armastawad, keif asjad heaks peawad tulles", se salmike on ikka mo finnitus olnud.

Siis sündis, et ma kui krenadiri soldat just tänna kahhe nädala eest funninga lossi üllema tubbade ees wahhikordas olin, ja mõtlesin teie keifide peäle, — ja kui kurbdus mo peäle kippus ja ma feddagi seäl tubbades ei arwand ollewad, hakkasin ma Wranke wäimehhe tehtud laulo laulma, mis ma omaks toetusseks ka iggapääw, laulsin, — sedda laulo: „Mo südda olle rahhul." Kui ma kolmat salmi laulsin:

(Wisi! Nüüd hing'wad innimesed.)

Kül kurbdus lõppeb ärra,
Sest Jummal monda forda

On pühkind filmaveed.
Kui iggawaks aeg läinud,
Ja murred arraks teinud,
Siis ihho, hing sai kinnitust.

Selle salmi aeges käis üks lahti, minna
kui keend, ni ehmatafin ma ärra, — sellesam-
ma naesterahwa pea paistis ukse wahhelt.

„Ah se piiskoppi proua!“ ütles wanna õp-
petaja, ja kummardas proua pole, „jah, nüüd
ma saan arro, — se hea piiskoppi proua on
süno eest monne hea sanna rāfinud, —
fuur tanno teile.

„Agga“ — ütles poeg jälle filmi kuiwata-
des — „kas sa sedda naesterahwast ei tunne,
issa?“ Agga issa ei tunnud mitte. Odde
tunnistas, ja ütles: „Se on wist se preili,
felle jurest sa hundi ärra pelletasid.“

„Tõssi kü! ütles noormees, ja just siin-
sammal paikas, kus meie praego istume. —

Siis rāfis noormees jälle eddasi! Mi
pea, kui ma selle pea näggin, ehmatafin ma,
ja jāin wait. Agga se naesterahwas tulli mo
liggi, tunnistas ja ütles: Ma ei tahtnud us-

kuda, kui ma laulo kuulsin agga nüüd ma ka
omma filmadega nään, et teie wist selle ja
selle firriko õppetaja poeg ollete, se, kes kah-
he aasta eest mo jurest hundi ärrapelletas!“

„Jah, sesamma ma ollen,“ wastasin min-
na, — ja rāfis nüüd filmi wessistes, et
Gundling sedda teinud. Siis said ka selle
hea naesterahwa filmad mārjaks, ja ütles:
„Teie ollete mind hundi käest päästnud, min-
na tahhan teid nüüd ka hundi käest pääs-
ta!“ ütles sedda, ja omma teed olli ta läi-
nud. — Mo südda wabbises üsna, kui üks
üllem tener mo jure tulli, mulle ütles: „Sol-
dat! kui se wahhi aeg täis saab, siis tulle
seält uksest sisse, kunninga proua kutsu-
b sind.“

Ruidas ma hirmo täis olin, senni kui kel
lõi, sedda woite arwata. Ommeri lõi üks-
ford kel, läksin siis wārrisedes kunninga
proua ette. Temma kulas keif lahkel kom-
bel järrele, kuida mo loud siit sadik läi-
nud, — ütles siis:

„Minna ei woi sulle keddagi parrata, mo

poeg; agga ma tahhan finralit palluda, et ta sind homme tund enne lounat minno toa ette wahhi peäle sadab, siis on mo meesterahwas mo toas. Siis laula sa täie healega üks salm sest laulust, mis mo mees wäga armastab: „Kes Jummalat ni lassetehha,“ — üks keik, missugguse salmi sa laulad, ja küllab siis saab nähha, kuidas luggu lähhab!“ Siis kästi mind minna peäle. Ukse peäl tulli se hea noor naesterahwas mo wasto, ütles weel: „Ole julge, ärra kardada, küll Jummal aitab, et keik korda lähhab!“

Nenda olli ka, kuidas kunninga, proua lubanud, teisel päwal kello 11 piddin temma tubbade ette wahhi peäle minnema. Ni pea, kui ma seal jutto kumma kuulsin, hakkasin ma peäle, ja laulsin selle kenna salmi:

Kül Jummalal on kerge asä,
Ja temma teeb ka saggedast,
Et se, kel hästi käinud kässi,
Saab waeseks, sandiks ussinast.
Sesamma Jummal awwitab,
Et waene pea rikkaks saab.

Minna otasin nüüd ja otasin, et mind pid-di kutsutama; wahhitund sai täis, ja minna mõtlesin jubba, et kegi mind keige mo lau-loga tähhele polle pannud. Mo meel jäi üsna nõdraks, teist salmi ma ka ennam laulda ei tohtind.

„Agga“, ütles nüüd piiskoppi proua, „se olli tühhi kartus, ja nüüd tahhan minna ilma kartuseta räkida, kuidas luggu toas läks, sest et se noor mees siin nüüd minno armas mees on.“

Keik jäid ehmates watama, ütlesid: Se teie mees, teie mees? „Teie ollete jo piiskoppi proua“, ütles wanna õppetaja. Keik jäid mõttele sisse nago oimaseks, ei teadnud mis se piddi ollema.

„Et kulage luggu ommeti eddasi!“ ütles naesterahwas naerates: „Kunninga ni hästi kui kunninga proua melest olli se laul wäga illus ja hea ja kui minna sedda arro sain, siis hakkasin ma sedda meest oues kiitma, mis ma ial kita moistsin, mis peäle kun-

ningas naerdes ütles: „Wist sa armastad sedda mees?“

Palla kais mo ihhust läbbi, jalla warmust sadik, agga siiski olli mul juigus, et ma ütlesin: „Jah armolinne funningas, temma peästis mind kahhe aasta eest hirmsa hundi käest.“

„Mis temp se on!“ ütles funningas, sinna olled jo surest moisnikko soust, ja woiksid keigewähhemalt leitlandi sada“? — Siis astus funninga proua funninga ette, paitas ja sillitas tedda — sest sel päwal olli ta wägga hea tuio sees — ja pallus ülle heldeste, et funningas mind waest tüttarlapsokest ni kaua ei piddand waewama, räkis ka, et minna temmale keik omma süddame peält ollen üllesrakinud, et ma muud teist meest ei tahte ialgi, kui ma sedda frenadiri soldatit ei piddand sama. Mõtles ka, mo armas funningas, ütles abbikasa weel, mõtles, kui armoga ta meie weikest Minit haigusse aial tulgutas ja ta eest hoolt kandis. —

„Noh, küllab saab nähha, pealik kidad sed-

da meest, ütles funningas — Agga ühte liht firriko õppetajale ta ommeti ei woi minna. — Noh, küllab saab nähha, ma tahhan sedda meest isse prowida. Agga — mis siis saab, kui ta sind ei tahha wotta?“

Selle peäle ei teadnud ma feddagi wastada, muud kui löin silmad mahha. Siis tulli funninga proua mulle appi ja ütles: „Küllab mo armas funningas sedda jubba moistab seada, et keik lähhab.“

„Jah mammike, sedda ütled küll sinna,“ ütles funningas omma abbikasale; „agga — noh, küllab same nähha; egga se mees ommeti hul polle.“ Sedda ütles funningas, ja läks mõttede sees teise tuppa. —

So, nüüd on minno jut rägitud,“ ütles noor naesterahwas, hakkas mehhe kaela ümber, andis tale suud, — nüüd rägi sinna edasi:“

Mees hakkas jälle peäle, ja ütles:

Minna armasin, et ma üsna unnustusse pähha olin jänud, sest keigel sel päwal ei

sündinud middagi, mis mo lotust olleks toetanud.

Agga teisel päeval, mil funningas ommad wäed ülle watas, ja fui lõppetud olli, hüdis ta: Kus on se mees, kes eile kello 11 funni 12 minno proua toa ees wahhi peäl olli, se astugo wälja.

Ma astusin wälja, agga kuidas minno südda peksis et tahtis rinnust wälja farrata! Kui funningas mind peast jallust sadif olli ülle wadand, hüdis ta: „Kaks underupseri astugo wälja! wõtke ta kamsul mahha!“ Minna ei teadnud muud feddagi möttelda, fui et ma eilse laulmisse pärrest, mis ehk funningast olli pahhandanud, piddin tufeldada sama, ja hakkasin wärrisedes armo palluma. Agga funningas ei lasknud, ütles: „Arra sonni! west mahha!“ underupserid teggid sedda, mis kästi, — ja funningas ütles jälle: „Püfsid mahha!“

Et ruum otsa lõppeb, peame jutto lõppetust tullewase aasta Kalendri jauks jätkma.
